

SEMINARIO DE ESTUDOS GALEGOS

ALGUNHAS NORMAS
PRA A UNIFICAZÓN
DO IDIOMA GALEGO

NÓS, PUBLICAZÓNS GALEGAS E IMPRENTA. SANTIAGO

PB C110-3

CB 11033713

Tph 603402

10002

XX. 2802

SEMINARIO DE ESTUDOS GALEGOS

ALGUNHAS NORMAS
PRA A UNIFICAZÓN
DO IDIOMA GALEGO

NÓS, PUBLICAZÓNS GALEGAS E IMPRENTA. SANTIAGO

SEMINARIO DE ESTUDIOS GALEGOS

ALGUNHAS NORMAS
PRA A UNIFICAZÓN
DO IDIOMA GALEGO

NOB PUBLICAZOÑE GALEGA E INDUMENTA GALEGA

ALGUNHAS NORMAS PRA A UNIFICAZÓN DO IDIOMA GALEGO

É anceo constante da maoría dos escritores galegos o coñecemento dunhas normas siquera ortográficas que desboten ou ao menos diminuen a anarquía que hoxe hai no escribir o noso idioma. O «Seminario de Estudos Galegos» dende os primeiros días da súa eistencia agarimou esta idea e teimou varias veces levala a efecto sen resultados polo de agora positivos (1). Por coidar que cicáis sexa mais factibre este intuito póndo

(1).—Na Asamblea xeral en Pontevedra, de Abril de 1928, o señor Couceiro Freixomil presentou unhas bases pra a súa unificación, que dempóis emprentou cun apéndice do Prof. Moralejo, da Universidade de Santiago. Os asisados estudos destes autores, son dinos da maor loubanza, e moito nos serviron na nosa labouira.

cada un da nosa parte o que poidamos é polo que a Seizón de Filoloxía quer presentar á consideración do «Seminario» pra uso particular dél e sen rigurosas pretensións centíficas estas breves normas baseadas todas elas na orientazón que imos a espor.

A lingua galega foi orixinariamente a mesma que usou o reino portugués no seu berce, e con el a pesares da separazón política marchou xunto na fala o pobo galego ata fins do séc. XIV. Cando có Renacemento a nazonalidade portuguesa terminou de facerse, a irmán galega en troques sufréu a perda da súa concencia nazonal i este aletargamento durou catro séculos ata comenzos do XIX. Namentras a lingua portuguesa chegaba a ser unha das principás do mundo pola súa extensión e pola súa belida literatura, a galega perdéu a vida no mundo da cultura sendo esto unha das máis fortes causas da inferioridade espiritual da nosa Terra durante esas nefastas centurias. Mais é unha das ventaxas dos pobos celtas e polo tanto do noso a súa forteza contra as invasión e os agrilloamentos doutras culturas, cicáis pola súa posizón xeográfica de «linis terræ», que fai difícil o domeño e a persistenza da invasión extrana, cicáis pola superioridade numérica da poboazón rural con respecto á das vilas ou millor polo propio valor de resistencia dos habitantes destes sufridos pobos. O caso é que a Galiza a pesares da «capitis diminu-

tio» que dende o séc. XV ven sofrendo, mantivo e mantén ditosamente ergueito o seu idioma falado pola inmensa maoría dos seus fillos cun senso antergo e primitivo en moitas formas e xiros que esquenceron os mesmos portugueses influidos na sua vida cultural dos séc. XV, XVI e de gran parte do XVII polos países de fala castelán e cunha peculiaridade de desenrolo noutras moitas formas e xiros que impiden toda posibilidade de adaptar lisa e totalmente a nosa língua ás normas que rixen a bela fala de Portugal.

Co-esto está dito o esprito que debe domeñar a nosa orientazón: «O de achegamento ao portugués nos valdeiros que hai que encher no noso idioma». Felizmente este foi o método que siguéu o «Seminario» dende un principio, así no desbotar os apóstrofos, no suprimir moitas sinalefas, etc., e non cremos polo tanto innovazón senón prosegui-mento lóxico as normas que presentamos cando dín algo que non se compre agora. Mais somentes debemos achegarnós nos valdeiros que hai que encher na nosa fala, pois agás da nosa principal obriga de deixar que o galego siga ceibamente polos sulcos que él vaise marcando non podemos crer que o portugués sexa unha lingua perfeita aínda coa relativa perfeizón a que se pode aspirar nas cousas do linguaxe, e por esto cando unha construzón castelán que viña suplir unha falla no galego tomou patria no noso idioma, se aquela é

*entonces
porque
suprimir
apóstrofos*

superior técnica^{mente} á portuguesa co-ela debemos ficar.
As normas, que deben abranguer total-as cues-
tións ortográficas non resoltas, só deben coller as
fonéticas e morfológicas atinxidas por aquelas e
as demáis necesarias pra a conservazón e o desen-
rolo do xenio da nosa fala. Co esto non dicimos
que fiquen resoltas as principás dúbidas e sí só as
que atoparon unha soluzón aceptada unánimemente
polos membros da Seizón. Mais non nos magoa
esta falla, por ser a nosa idea proceder sen presas
e con siso. Hoxe é tempo de adolescencia da nosa
cultura e polo tanto da nosa lingua; así que non
trabemos o desenrolo dela desbotando as ricas for-
mas dialectás, ou sometendo a régoas inflexibres
a evoluzón das verbas dende o latín, ou asiñando
taxativamente os cultismos. A cultura galega por
tanto tempo descurada quér ar puro e amor agari-
moso de nai polo de agora. Xa lle virá o día de
asometerse ás prescizóns, moitas veces nimias
dos doutores.

3 ll, ñ.—Prescídase da grafía portuguesa lh, nh.

4 q.—Úseuse sementes diante da combinazón «ue, ui»; queixo, quixo.—Úseuse sempre nas verbas procedentes do grego en que o latín escribén ch substituindo a X grega; arquivo, arquiidiócese.

5 x.—Só provisionalmente por razóns de comenenza actual prescídase sempre da representación etimolóxica que usa os signos g, j; xente, xaneiro.—Consérvase a grafía x con son «cs» nos cultismos «nexo», «exágono», etc.—Nas verbas enxebres convírtase este x entre vocás en «is» ou «ns», según as variantes dialectás: eisame, ensame, i'entre consoantes, en «s»: estrano.

6 Co fin de ir desbotando o son «z» castelán, que non é galego, prescídase de todo «z» final e mais do inicial de verbas que en latín comencan por «s» usando só esta derradeira letra; así, «lus», «vos», «soco», «sugar».

d) *Grupos consoantes.*

1 Nas verbas cultas mantéñanse os grupos primitivos; «apto», «obviar».

entonces vos ^{atóns}apronombre se confunde con voz/nombre

Circunflexo lo hay en portugués como en ^{três} (3) ^{tem} (tiene), ^{dêste} (de este), ^{foram} (fueron) ^{êle} (el) ^(aveles) (nos) ^{empôr-se}, ^{avós} (abuelos) ^{mães} (madres)

II
SÍÑOS ORTOGRÁFICOS

1 **Acento.**—Rixen en xeral as normas de acentuación castelán.

Excepcións.—1) O espresado no párrafo a) das letras, sobre as vocás longas dos monosílabos.—2) A terceira persoa de singular do presente de indicativo do verbo «ser» levará acento pra distinguila da conxunzón «e».—3) Os pronomes «nos», «vos» tamén cando son tónicos.—4) (As maiúsculas non se eximen de levar acento.)

2 **Apóstrofo.**—Prescíndase do seu uso.

3 **Guión.**—Consérvese só: 1).— Entre o «i» eufónico e o sustantivo que empeza por «a» tónico; «a i-auga», «a i-alma».—2) Despóis do troque de «s» final de sustantivo, adxetivo, ou pronome en «l» diante de artigo e pronome átono, e do de «r» ou «s» de verbo na mesma letra diante de artigo; «todol-os», «vol-os», «cantol-o viron» querel-ono (1).—3) Despóis do adverbio «non» reducido a «n» diante de verbas que empecen por vocal.—4)

(1).—A asisada opinión de Leite de Vasconcellos, que debía separarse «vo-los» ten en contra que hoxe os galegos silabamos «vol-os». On sabe Diol-o quetina se se paxa así Dio lo que

nos vimos (vimos)
nos " (nos)
Entonces
se compund
noy (oyda)
y nos (nos)
y así con
vos (vos)
Entonces, vol-o dix en?
d'hoxe
non souza
hoxe se usa chora e nos y acentuado d'hoxe
entre o i eufónico e o sustantivo que empeza por «a» tónico; «a i-auga», «a i-alma».
entre o troque de «s» final de sustantivo, adxetivo, ou pronome en «l» diante de artigo e pronome átono, e do de «r» ou «s» de verbo na mesma letra diante de artigo; «todol-os», «vol-os», «cantol-o viron» querel-ono (1).
entre o adverbio «non» reducido a «n» diante de verbas que empecen por vocal.
Entonces se debe escribir n-(no) n-anda (noanda)?
ou pronome 2 pueren portugués es levá-lo debemos de ar levato
tel-os (tenellos)
No dirá delante de pronombre porque en el capítulo seguinte dice se puntan los verbos sin signo a los pronombres

No siempre, pues de audis si deriva oys.
 y de pausare? pausare (sin ser tónica) da
pousare, auriscare (Ofense)

NORMAS FONÉTICAS

1. A conxunzón «e» só se trocará en «i» diante doutro «e».

2. A conxunzón «si» en latín é sempre «se» en galego.

3. O grupo «ion» en latín, nunca fará en galego «eon»; así, endexamáis «naceón», «ocaseón».

4. O grupo «au» en latín dá sempre «ou» en galego cando ésta é a sílaba tónica; «conto» «outra».

5. O grupo «ui» en latín nunca fai «uie» en galego; así endexamáis «constituie».

6. Os grupos «un», «mn» en latín, dan sempre «n» en galego; «cana», «dano».

7. O grupo «ll» en latín, nunca fai o son «ll» en galego; «selo», «apelido».

8. A terminazón «ine» en latín con i breve, fai «e» en galego; «orde», «virxe».

9. A terminazón «inu», «ina» latina fará «ño», «iña» nos sustantivos; así «viño», «raiña», máis non nos adxetivos; así «fino», «divino».

10. A terminazón «te» precedida de vocal en latín, consérvese en galego trocando o «t» en «d»; «cidade», «sede», «saúde».

si, aliter de similitudo y pron pers = si
Veñe q. de Diego. Part. 26. (adverbios)
*Et sic videtur procedere de la vocalización de la agrupada: falco (fouco); alle-
 riu (outra) saltu (souba)*
Entonces los pronoms. de y des no derivan de illi, illis?
y calamitatem se cambian en latin con ille y sus reflexa
caramillo.
q. de Diego dice que mallo se deriva de malleslu
pero fortan (forage) viene de faragine
te, adyho presuntio etc. tu homo
de, presuntio = de
de, de dar
de, presuntio = el
mi, adyho presuntio = me
mi, presuntio = me

octus = octi
ct se transforma en it. Ej: Octubris - cubris
director - directores

11 A terminazón «is» en grego fará «e» en gallego; así, «tése», «necrópole».

12 A aférese, elisión de vocás entre consoantes, paragoxe e metátese de consoantes, usaránse só nos casos consagrados.

La a seguida de ct se convierte en ei: factum (feito); lactum

(leite)

La o del latín vulgar (u del clásico) se transforma en oi: tróicta (tro-

NORMAS MORFOLÓXICAS

ta); multum (moito); auscultat (escoita)

El grupo ct se transforma en it, como en ejemplo anterior y en cultellu (coi-

te) y lectu (leite)

y también el grupo ep, como en talpa (teipa)

1 As verbas rematadas en vocal, forman o plural engadendo «s»; «homes», «reis».

2 As rematadas en «r», engaden «es»; «mulleres», («ar» pode formar o plural «ars»).

3 As que finan con «l», cando son polisílabas agudas, forman o plural trocando o «l» en «s» «casás», «reás», «caravés». («Aquel» pode formar «aqueles»). Nos demais casos engaden «es»; «ánxeles», «fáciles», «vales».

4 As rematadas en «s», se son agudas engaden «es»; se non o son, fican invariadas; «meses», «barballoas», («Paspallás» é o mesmo en singular que en plural). Se estas verbas en latín finaban en «x», poden, como en latín, facer o plural gráficamente en «ces», perdendo o «s», do singular; «voces», «rapaces».

5 As verbas rematadas en «an» non fan o femenino engadendo «a»; nunca «castelana», «catalana».

(Estas normas, despois de escoitados os pareceres dos membros da Seizón de Filoloxía, foron presentadas polo Director dela ao «Seminario de Estudos Galegos», que acordou a súa publicación na xuntanza xeral do 15 de Outubro de 1933).

5. As fontes remanentes en castelán son as seguintes:
- "Historia de Galicia" de Fr. Xosé de S. Xosé, t. I, p. 100.
- "Historia de Galicia" de Fr. Xosé de S. Xosé, t. II, p. 100.

6. As fontes remanentes en galego son as seguintes:
- "Historia de Galicia" de Fr. Xosé de S. Xosé, t. I, p. 100.
- "Historia de Galicia" de Fr. Xosé de S. Xosé, t. II, p. 100.

ap'erran (que pronome relativa)

Costigriba (nombre y adv.)
mojlesperas

7 ergues (pronome pers.)

m'amabes "

panse qu'escurto conjuncion

S'axuntan pronome reflexivo

candél (adverbio)

este un (pronome)

hastros (pronome)

canllas caente las (pronome)

s'o trance (s'el-) conj

dicho'orquel (adj)

com'eu (como) adj

n'oubeco adverbio

xentallas (nombre y adjetivo)

Esa ch'e (esa te es) pronome

com'un deles come uno

entre

«NORMAS ORTOGRAFICAS E MORFOLOXIGAS DO IDIOMA GALEGO»

Editorial Moret. Coruña, 1977.

ESTAS normas que la Academia aprobó hace algunos años y que se editan por segunda vez, tienen, por su origen, fuerza de obligar y contribuirán, sin duda de una manera efectiva, a la definitiva unificación de la escritura, poniendo término a ciertas caprichosas incorrecciones morfológicas y ortográficas, así como a determinadas formas dialectales usadas por algunos escritores y periodistas en detrimento de la fijación gráfica del idioma; fijación cada día más perentoria y necesaria dado el creciente desarrollo de la literatura gallega y el prestigio que su lengua está adquiriendo en sectores de la población hasta ahora no galleohablantes.

Cuando en el XIX —después de casi cuatro siglos de inexpressión literaria— se produjo el resurgimiento de las letras gallegas, hubo necesidad de improvisar unas normas de escritura que no pudieron ser otras que las castellanas, únicas que los escritores habían aprendido en la escuela.

Esta codificación, que desde entonces ha venido perfeccionándose, y que ahora se moderniza con estas normas, es, desde luego, mejorable. Tiene sus inconvenientes. No refleja con precisión el vocalismo de la lengua y alguna que otra característica del habla peculiar. Pero, como la propia Academia afirma, tiene la ventaja de su fácil asimilación para todo aquel que conozca la ortografía oficial, y, sobre todo, la ventaja de no excluir, por su propia naturaleza, reformas futuras sin necesidad de alterar totalmente el sistema. — Celso Emilio FERREIRO.

Francisco Franco.

- Real Academia de Farmacia (Farmacia, 11). José María Medina Jiménez: «Utilización de lactato durante el período neonatal».
- Facultad de Filología (Ciudad Universitaria, Edificio A). Eugenio Coseriu: «Semántica idiomática y traducción».
- Colegio Mayor Juan XXIII (avenida Ramiro de Maeztu, s/n. Ciudad Universitaria). Ciclo de música contemporánea organizado por A. P. E. C. Cristóbal Halffter: «La Escuela de Viena y el expresionismo».
- Galería Propac (Casado del Alisal, 5). Ciclo sobre «Pintura española del siglo XIX». José Luis Alonso-Misol: «La mirada hacia la realidad: Domingo Marqués y Pinazo».
- Parroquia S. Francisco de Borja (Maldonado, 1). «La Iglesia en la nueva situación española», organizado por la Universidad Pontificia Comillas. Carlos Corral: «Iglesias y Constitución: Derecho constitucional comparado de Europa occidental».
- A las ocho y cuarto.—Academia Matritense del Notariado (Juan de Mena, 9). José Bono y Huerta: «Formularios notariales de los siglos XVI, XVII y XVIII».
- A las nueve y cuarto.—Serra Club (Hermanas Misioneras Combonianas, Julia Balenchana, 6). Juan de Dios Martín Velasco: «El seminario diocesano en la actualidad».
- A las once.—Colegio Mayor Loyola (paseo Juan XXIII, 17). Ciclo de Astrofísica. Manuel Carreira: «Evolución de las galaxias».

COLOQUIOS

- A las siete.—Avícola Héctor (Mayor, 47). Rueda de Prensa y presentación de «Cabaret político», por Carlos Luis Alvarez, Manuel Vicent y Francisco Umbral.
- Colegio Oficial de A. T. S. (Conde de Romanones, número 10). Mesa redonda sobre «Enfermería y Escuela Universitaria».
- Colegio de Veterinarios (plaza Santo Domingo, número 13). XXIII Tertulia Ecologista sobre «La polémica sobre la luz de Doñana».
- A las siete y media.—Colegio Mayor Castilla (Menéndez Pidal, 35). Mesa redonda sobre «Los transportes urbanos en las grandes ciudades».

EXPOSICIONES

- A las siete.—Galería Espalter (Marqués de Cubas, número 23). Exposición de Jesús Villar.
- A las ocho y media.—Club Pueblo (Huertas, 73). Exposición del pintor saudí Redwi, patrocinado por la Asociación de Cooperación Cultural España-Marruecos.

